

nieuws BRIEF

Nummer 17, vijfde jaargang, maart 2000

Inhoud

- 3 Van Alphen over: Auto's en de Wm
- 4 Vragen aan de helpdesk
- 6 Onderzoek InfoMil-site
- 7 **Asbest:** hergebruik puin en grond
NeR: 24 mei symposium biomassa
- 8 Moving Bed Tricking Filter
Regeling bierbrouwerijen
Stoken haarden en kachels
- 9 **KWS 2000:** Jaarverslag
VOS-besluit van kracht
- 10 **Lucht:** Nieuw Nationaal Model
Bees/NO_x: Kleine ketels
Verschenen
- 11 **Energie:** Doel- of middelvoorschriften?
Basiscursus in juni
Onderzoek milieuvergunning
Benchmarking
Afval- en emissiepreventie:
21 juni: conferentie afvalscheiding
- 12 Site Milieu & Winst
Elektromagnetische straling:
Nationaal antennebeleid
- 13 Blootstellingslimieten
Water: Dompelvloeistoffen
Circulaire agrarische lozingen
Huishoudelijk afvalwater
- 14 **Landbouw:** Stallen en stank
Mestbewerking en -verwerking
- 15 **FO-Industrie:** Tweede BMP
textiel en tapijt
- 16 InfoMil in 2000
Agenda

Bouwstoffenbesluit minder weerbarstig dan gedacht

Na een jaar van uitstel is op 1 juli van het vorig jaar het **Bouwstoffenbesluit** volledig van kracht. Al snel bleek dat gemeenten het besluit maar 'moeilijk' vonden. Hoe vervul je als gemeente de verschillende taken die voortvloeien uit het besluit? En hoe ga je om met de regels voor bijvoorbeeld grondverzet en hergebruik van kleine partijen bouwstoffen? Leidt dat niet tot heel veel onderzoek, en daarmee tot geldverspilling? Gelukkig is het **Bouwstoffenbesluit** in de praktijk minder weerbarstig dan aanvankelijk werd gedacht, zo blijkt uit de ervaringen van gemeenten. We laten er hier vier aan het woord.

Trudy Vos (foto: Rinie Bleeker)

Apeldoorn onderzoekt straatstenen

Apeldoorn telt ruim 150.000 inwoners en ook de gemeentelijke organisatie is flink groot. Van de 350 mensen die werken voor de Dienst Ruimtelijke Ordening en Wonen hebben de meesten direct of indirect te maken met het Bouwstoffenbesluit.

"Vergeleken met veel andere gemeenten waren wij bij de invoering van het **Bouwstoffenbesluit** in het voordeel", zegt Trudy Vos, milieuviseur bij de gemeente Apeldoorn. "Dat komt doordat de gemeenten in Gelderland al sinds 1996 bevoegd gezag waren in het kader van het Gelders interim-beleid secundaire bouwstoffen. Veel knelpunten kwamen ons dan ook bekend voor. We hebben in maart 1999 een plan van

aanpak opgesteld, onder begeleiding van een milieuvadvisiebureau dat ons ook helpt met het opzetten en uitvoeren van het nieuwe beleid. Geregeld overleg voeren we in een interne kerngroep van vier bodemspecialisten en een klankbordgroep met elf medewerkers van direct betrokken afdelingen.

Voorlichting

We hebben een grote interne voorlichtingsronde gehouden voor zestig collega's die het meest met het **Bouwstoffenbesluit** te maken krijgen. Daarnaast gaat er binnenkort een mailing de deur uit naar mensen buiten de gemeentelijke organisatie die veel met het besluit te maken krijgen, zoals loonbedrijven, architectenbureaus, aannemers en woningbouwverenigingen. Ik moet zeggen: de aansluiting en

uitwisseling tussen diensten verloopt goed. Voor meldingen van werken gebruiken we de formulieren van VROM; alleen ontvangen we er tot nu toe relatief weinig: jaarlijks zo'n vijf à tien. Dat aantal zal wel toenemen, zeker als we licht verontreinigde grond in het Apeldoornse stedelijk gebied gaan gebruiken. We hopen binnenkort te voldoen aan de voorwaarden daarvoor.

Keuring straatmateriaal

Net als bij veel andere gemeenten is ook bij ons het hergebruik van straatmateriaal een knelpunt. Het Bouwstoffenbesluit schrijft voor dat eerst een partijkeuring moet worden uitgevoerd, voordat de stenen als bouwstof mogen worden toegepast. Maar dat kost veel tijd en geld. Wij proberen dit op te lossen door de mogelijkheid van 'overig bewijsmiddel' die het besluit biedt te benutten.

Komende maand wordt de bestrating van een belangrijke doorgaande weg in Apeldoorn vervangen door asfalt. De straatstenen die daarbij vrijkomen gaan we onderzoeken volgens het protocol van het Bouwstoffenbesluit. De vraag is: beschikken we daarmee over voldoende gegevens of gaan we nog meer onderzoek doen? Dat zullen we moeten bekijken."

Meer informatie: gemeente Apeldoorn, Trudy Vos, e-mail vosg@apeldoorn.nl

Bodemkwaliteitskaarten in de Haarlemmermeer

De Haarlemmermeer is na Berlijn de grootste bouwput van Europa. Deze Vinexgemeente, die zich uitstrekt van Zwanenburg tot Buitenkaag en van Cruquius tot Aalsmeerderbrug telt momenteel 120.000 inwoners en dat aantal groeit nog snel; voor de gemeente Haarlemmermeer is het Bouwstoffenbesluit dagelijkse kost.

Daan Boudesteijn (foto: Rinie Bleeker)

Daan Boudesteijn was als ervaren medewerker van de afdeling Bodem een van de drijvende krachten bij de invoering van het Bouwstoffenbesluit in Haarlemmermeer;

zijn taken zijn inmiddels overgenomen door collega Laurens Steijn. Eind vorig jaar verhuisde Boudesteijn als opzichter naar de buitendienst, met als extra taak 'te kijken hoe het nieuwe besluit in de praktijk uitpakt'. Als we hem bellen zit hij in een bouwkeet bij Getsewoud, de grote nieuwbouwwijk bij Nieuw-Vennep.

Hulp van buitenaf

Boudesteijn: "Onze gemeente kent een sector Vergunning en Handhaving, waar ongeveer tachtig mensen werken. Van hen heeft een flink aantal regelmatig direct of indirect met het Bouwstoffenbesluit te maken. Dat is een groot verschil met vroeger: toen deed je eigenlijk alleen bodemonderzoek als er een woonwijk werd ontwikkeld.

Toen in 1999 de implementatiefase aanbrak, hebben we bewust hulp van buitenaf aangetrokken. Een van de redenen daarvoor was dat we botsingen zagen aankomen tussen de theorie van het Bouwstoffenbesluit en de gang van zaken in de praktijk. Daarom hebben we gekozen voor een milieuvadvisiebureau met kennis van theorie en praktijk.

We hebben in drie sessies organisatiebreed uitleg gegeven over het Bouwstoffenbesluit. Aansluitend daarop is een cursus opgezet voor ongeveer twintig mensen die er in onze gemeente het meest mee te maken zouden krijgen. Dat waren vooral mensen van de afdeling Milieuvergunningen en handhavers op milieu- en bouwgebied. Aan het einde van die cursus hebben we uitgebreid stilgestaan bij moeilijke begrippen uit het Bouwstoffenbesluit als 'op of nabij dezelfde plaats' en 'onder dezelfde condities'. Van dit soort vragen en de antwoorden daarbij hebben we een losbladig systeem samengesteld, waarvan de eerste versie in december '99 verscheen.

Bodemkwaliteitskaart

Door de bouwactiviteiten in de Haarlemmermeer komen grote hoeveelheden grond vrij en is elders veel grond nodig. Alleen al op de Vinexlocatie Getsewoud worden een kleine 6.000 woningen gebouwd en moeten flinke terreinen worden ontgonnen. Daarnaast hebben we projecten als de wijk Floriande bij Hoofddorp en de aanleg van rijksweg A5 en de HSL. Om al dat grondverzet in goede banen te leiden, maken we gebruik van de Vrijstellingsregeling grondverzet. We verzamelen dan gegevens over de bodemkwaliteit van te ontwikkelen terreinen, laten zo nodig aanvullend onderzoek doen en vervaardigen een kaart

volgens de interimrichtlijn Bodemkwaliteitskaarten. Dat leidt tot aanzienlijk minder rompslomp bij het gebruik van grond." *Meer informatie: gemeente Haarlemmermeer, e-mail dow.v&h@haarlemmermeer.nl*

Delft: de afdeling Milieu als grondmakelaar

Op de afdeling Milieu van de gemeente Delft (96.000 inwoners) werken ruim 20 mensen. Een van hen is Nicoline Brummel, nauw betrokken bij de invoering van het Bouwstoffenbesluit in Delft. Belangrijkste wapenfeit tot nu toe is het opstarten van een interne grondbank, waarmee vraag en aanbod bij gemeentelijke projecten op elkaar worden afgestemd.

Nicoline Brummel (foto: Rinie Bleeker)

Brummel: "We zijn in 1998 begonnen met een projectgroep, met vertegenwoordigers van verschillende uitvoerende afdelingen en de afdeling Milieu. Dat liep niet lekker, omdat de betrokkenheid onvoldoende was. Toen hebben we een extern bureau in de arm genomen dat in kaart moest brengen wie in onze organisatie het meest met het besluit te maken zouden krijgen en hoe met het besluit moest worden omgegaan. Maar ook dat werkte niet geweldig. We zijn toen helemaal opnieuw begonnen. Met hulp van een stagiaire heb ik najaar '98 interviews gehouden met mensen van uitvoerende afdelingen. Op die manier ontstond een duidelijk beeld. We hebben vervolgens een stroomschema gemaakt, dat het 'wie, wat, wanneer en hoe' aangeeft.

Grondbank

De volgende stap was een informatiemiddag voor een man of twintig van de buitendiensten en een tiental medewerkers van de werkvoorbereidende afdelingen. De reacties daarop waren positief; ik denk vooral omdat we iets concreets te melden hadden. Op die middag hebben we ook het idee gepresenteerd van een grondbank: iedereen die binnen het gemeentelijk apparaat behoefte heeft aan grond of bij wie

juist grond vrijkomt, meldt dat uiterlijk twee maanden van tevoren bij de afdeling Milieu. Wij stemmen dan als een soort makelaar vraag en aanbod op elkaar af en laten alle transacties in kaart brengen. De groundbank is dus geen fysiek gronddepot, maar een systeem voor koppeling van vraag en aanbod.

We hebben het systeem geïntroduceerd en met de benodigde meldingsformulieren medio 1999 uitgezet. In de maanden daarna bleken de formulieren maar mondjesmaat binnen te druppelen. Uit een evaluatie bleek dat wij te anoniem werkten: de betrokkenen wilden duidelijker aangesproken worden en meer feedback krijgen over wat Milieu met hun melding ging doen.

Verbeteringen

We hebben het systeem nu verbeterd, met onder meer een meldingsbevestigingsbrief en een aanvullend spreadsheetsprogramma voor het in kaart brengen en koppelen van grondstromen. Daarnaast hebben we afspraken gemaakt over de administratie van de enorme papierwinkel eromheen, zoals de transportbonnen. De groundbank begint echt te draaien. We zitten nu op twaalf meldingen per maand, acht aan de aanbod- en vier aan de vraagzijde."

Meer informatie: Gemeente Delft, Nicoline Brummel, e-mail nbrummel@delft.nl

IJsselstein maakt geoliede taakverdeling

IJsselstein is met 29.000 inwoners een middelgrote gemeente. Het stadje bij Utrecht is niet alleen bekend van de plaatselijke monumenten, maar ook door de grote nieuwbouwwijk Zenderpark, waar 4.000 woningen worden gebouwd.

Maaike de Wit (foto: Rinie Bleeker)

In IJsselstein zitten de dertien medewerkers van Milieu en Bouwzaken in één afdeling bij elkaar. Dat was een voordeel bij de introductie van het Bouwstoffenbesluit, vindt Maaike de Wit, die de afgelopen zeven jaar werkte als milieuambtenaar bij de

gemeente: "De mensen die het meest met het Bouwstoffenbesluit te maken kregen, kenden elkaar al goed. Dat was een stevig pluspunt. We zijn eind 1998 begonnen met een interne voorlichtingsronde. Het centrale aanspreekpunt was een kleine projectgroep van vijf mensen, met vertegenwoordigers van civiele techniek, plantsoen en reiniging, milieu en bouwzaken. Die voorlichtingsronde bleek al tot verrassende inzichten te leiden. Sommigen wisten bijvoorbeeld niet dat het Bouwstoffenbesluit ook betrekking heeft op primaire bouwstoffen en niet alleen op secundaire, zoals het provinciaal interimbeleid.

Na de fase van interne voorlichting is een aantal mensen op cursus geweest om kennis op te doen over specifieke onderwerpen, zoals het opnemen van eisen uit het Bouwstoffenbesluit in bestekken en het gebruik van toetsingsprotocollen.

Aanpak knelpunten

Uit de voorlichtingsronde kwam een reeks knelpunten naar voren, waarvoor we voorlopige oplossingen hebben uitgewerkt. Ik geef een paar voorbeelden. Het hergebruik van grond maken we gemakkelijker doordat we een actief bodembeleid voeren en gebruik maken van bodemkwaliteitskaarten; op die manier kunnen we aanspraak maken op de Vrijstellingsregeling grondverzet. Verder zijn we bezig vast te stellen welke controles prioriteit hebben. Uitgangspunt is wel dat de voortgang bij de werken gewaarborgd blijft en hergebruik niet gefrustreerd wordt. We zullen de straatstenen van een voormalig parkeerterrein wel apart houden, maar het is de bedoeling dat de stenen van doorsneestraten gewoon uitwisselbaar blijven. Ook het hergebruik van vaak eeuwenoude materialen in de monumenten van IJsselstein moet mogelijk blijven.

Taakverdeling

We hebben in IJsselstein goed nagedacht over de afbakening en verdeling van taken in het kader van het Bouwstoffenbesluit. Zo gaan meldingen die zijn gekoppeld aan een bouwvergunning altijd naar Bouwzaken, omdat daar de mensen zitten die het best in die materie thuis zijn. Omgekeerd komen de meldingen over hergebruik van grond bij Milieu, omdat daar de meeste expertise op dat gebied aanwezig is."

Meer informatie: gemeente IJsselstein, mev. G.H. de Bruin, telefoon (030) 686 17 74.

Van Alphen over:

Auto's en de Wm

Stelt u zich eens voor: u bezoekt een showroom vol glanzende automobielen. De verkoper weet u met welgekozen woorden te verleiden tot de aankoop van een fraaie bolide. U bereikt overeenstemming over de prijs en stapt in, klaar om weg te rijden. U draait het contactsleuteltje om ... niets. U haalt verhaal bij de verkoper, maar hij verwijst u door naar zijn collega. Die maakt u duidelijk dat u voor de auto nog een motor moet aanschaffen, maar helaas, die is voor dit type niet meer leverbaar. U kunt dus niets met de auto beginnen.

Te dol voor woorden, vindt u niet? Maar lees nu voor auto 'Wm-vergunning' en voor motor 'bestemmingsplan' en het verhaal wordt opeens herkenbaar.

Wanneer een bedrijf een Wm-vergunning krijgt, dan wil het die vergunning graag gebruiken, en niet verrast worden door allerlei beperkingen uit de hoek van de ruimtelijke ordening. Integratie van twee onderwerpen die zo sterk met elkaar verweven zijn, is dan ook een absolute must. De nieuwe 8.40-amvb's onderstrepen dat nog eens. U zult er dus echt aan moeten geloven. En u moet al zoveel. Als modern uitvoerder van overheidsbeleid houdt u immers rekening met alle relevante invalshoeken en denkt u uitvoerig na over hoe u de klant zo goed mogelijk kunt bedienen. Gelukkig dan maar dat het u weinig extra kost en dat u er hulp bij aangeboden krijgt. Door InfoMil. Wij staan graag voor u klaar.

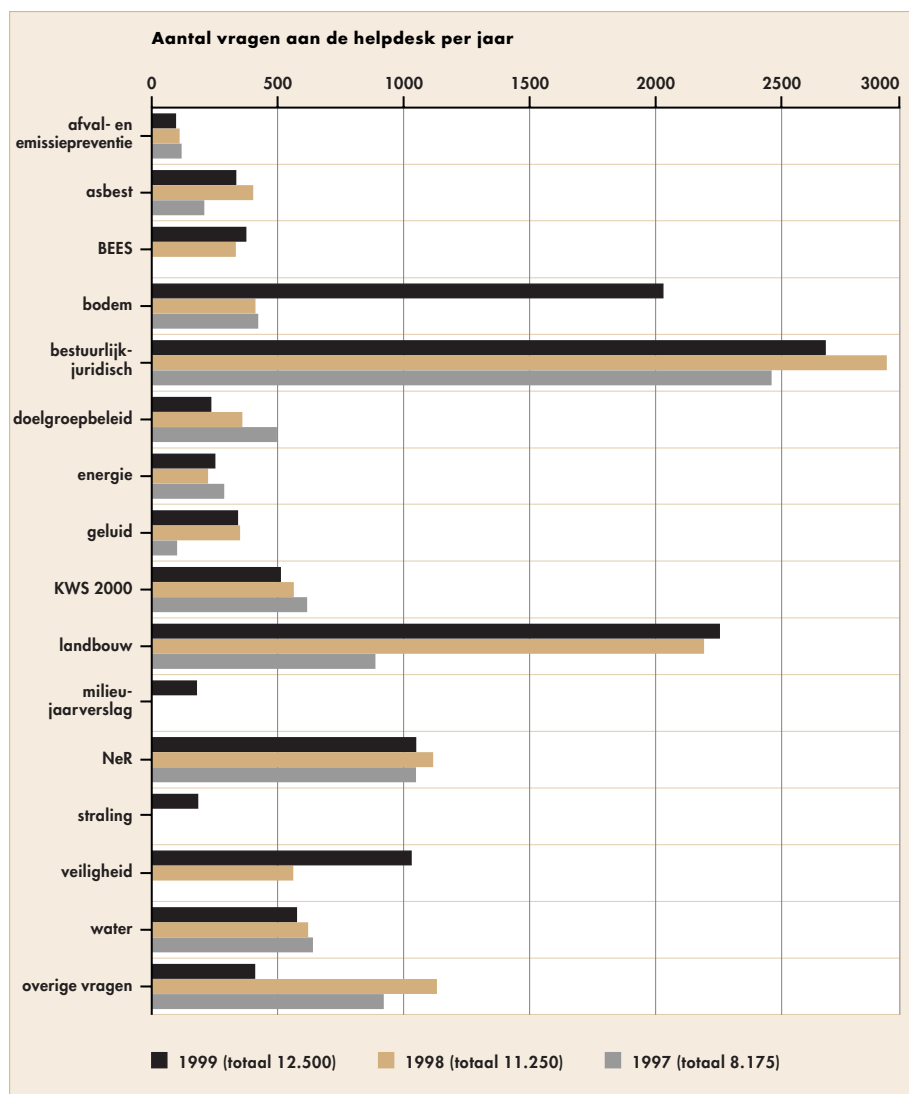

André van Alphen
manager InfoMil

Helpdesk passeert magische grens in 1999

De helpdesk van InfoMil blijft onverminderd populair: in 1999 zijn er ongeveer 12.500 telefonische vragen gesteld. Daarmee is de magische grens van duizend vragen per maand gepasseerd. In de tabel hieronder is te zien hoe de vragen zijn verdeeld over de diverse onderwerpen, met ter vergelijking de cijfers van 1997 en 1998.

Opvallend is de sterke toename van het aantal vragen aan onze bodemspecialisten; de belangrijkste reden daarvoor is de explosieve groei van de vragen over het Bouwstoffenbesluit. Het aantal vragen over veiligheid is in 1999 bijna verdubbeld ten opzichte van het jaar daarvoor. Dat komt vooral door vragen over CPR-richtlijnen en de opslag van vuurwerk.

Hebt u een vraag, maar twijfelt u of u hiervoor bij de helpdesk van InfoMil terecht kunt?

Op de achterpagina van deze nieuwsbrief vindt u voor welke onderwerpen u InfoMil kunt benaderen.

NeR

Welke eisen gelden voor het verstoken van schoon resthout?

In Nieuwsbrief 16 heeft een artikel gestaan over het nieuwe emissiebeleid voor energie uit biomassa en afval. Daarin staat dat het ministerie van VROM dit emissiebeleid wil harmoniseren en actualiseren en werkt aan

een circulaire met nieuw beleid. Daarin past de huidige Bijzondere Regeling uit de NeR voor het verbranden van schoon resthout niet meer. De bedoeling is om het nieuwe beleid binnen een tot twee jaar vast te leggen in het Bees (schone biomassa) en het Besluit Luchtemissies Afval (verbranding vuile biomassa en afval).

Uit vragen aan de helpdesk bleek dat deze informatie tot verwarring heeft geleid. Voor de duidelijkheid het volgende: het ministerie gaat voorstellen om de Bijzondere Regeling van de NeR te schrappen, maar voorziet daarbij in een overgangsregime voor bestaande installaties. Dit wordt in het Bees te zijner tijd geregeld. Zolang de circulaire er nog niet is, blijft de Bijzondere Regeling van kracht. Zodra die regeling wordt geschrapt, kunt u dit lezen in de InfoMil Nieuwsbrief.

Stoffen

Klopt het dat het verduurzamen van hout met wolmanzouten wordt verboden?

Ook het hout van speeltoestellen wordt vaak verduurzamd (foto: Conefrey/Koedam)

Ja. Het verduurzamen van hout met koperhoudende houtverduurzamingsmiddelen (vaak aangeduid als wolmanzouten) wordt per 14 mei 2000 verboden. In 1999 heeft het College voor toelating van bestrijdingsmiddelen (CTB) besloten om de toelating van koperhoudende houtverduurzamingsmiddelen per 1 januari 2000 te beëindigen. De beëindiging van de toelating betreft de toepassing voor het verduurzamen van hout dat:

- wordt verwerkt in speeltoestellen
- wordt gebruikt door particulieren
- direct of indirect in contact staat met de grond (dat wil zeggen hout dat bestemd is voor buitentoepassingen).

Op 16 december 1999 is een motie van de Tweede-Kamerleden Feenstra en Udo aangenomen die er toe heeft geleid dat het CTB-besluit over koperhoudende houtverduurzamingsmiddelen pas op 14 mei 2000 van kracht wordt in plaats van op 1 januari 2000. Deze motie is uitgevoerd door een wijziging van de Uitvoeringsregeling bestrijdingsmiddelen, die op 24 december 1999 in de Staatscourant is gepubliceerd. De reden van het uitstel is dat per 14 mei 2000 de EU-biocidenrichtlijn in nationale wetgeving moet zijn geïmplementeerd. Op grond van die biocidenrichtlijn kunnen ook in andere Europese landen regels worden gesteld aan het gebruik van koperhoudende houtverduurzamingsmiddelen en aan hout dat met koperhoudende middelen is verduurzaamd.

In aanvulling op het CTB-besluit wordt door VROM een handels- en importverbod op basis van de Wet milieugevaarlijke stoffen opgesteld voor met koperverbindingen verduurzaamd hout. Dit verbod moet nog door de Tweede Kamer worden goedgekeurd en treedt op zijn vroegst in het najaar van 2000 in werking.

De handhaving van zowel het CTB-besluit als het handels- en importverbod ligt bij de inspectie milieuhygiëne.

Afval- en emissiepreventie

Hoe bereik ik als bevoegd gezag dat een bedrijf zijn afvalstoffen waar mogelijk scheidt en gescheiden afvoert? In de provinciale milieuverordening zijn deze regels immers vervallen. Weliswaar zijn in de nieuwe art. 8.40-amvb's scheidingsregels opgenomen, maar hoe zit het met de vergunningplichtige bedrijven?

Afvalstoffen scheiden en gescheiden aanbieden is een invulling van de algemene zorgplichtbepaling van de Wm. In de nieuwe amvb's is afvalscheiding expliciet opgenomen en in de bijbehorende

Scheiding van glas (foto: Reeken/Schmets)

informatiebladen concreet uitgewerkt. Het bevoegd gezag moet vergunningplichtige bedrijven in de milieuvergunning afvalscheiding opleggen wanneer dit redelijkerwijs verlangd kan worden. Ter ondersteuning van deze afweging en van de formulering van de voorschriften zal InfoMil de komende zomer een informatieblad uitbrengen.

Maar u kunt ook al eerder eisen stellen aan afvalscheiding: bij verlening of actualisatie van een milieuvergunning moet u afwegen in hoeverre afvalscheiding redelijk is, en dit vervolgens voorschrijven. Hierbij kunt u zich baseren op de al verschenen informatiebladen en op het beleidsstuk dat ten grondslag ligt aan de scheidingsregels in de nieuwe art. 8.40-amvb's: het Programma Gescheiden Inzamelen Bedrijfsafvalstoffen (GIBA). Let er op dat u dit vastlegt in het gemeentelijk beleid of uitwerkt in de considerans. Het GIBA kunt u opvragen bij het Informatie Punt Afval (IPA, vroeger het IPH) van het Afval Overleg Orgaan, telefoon (030) 234 35 52, e-mail informatiepuntafval@aoo.nl. Ook met vragen over het GIBA kunt u daar terecht.

Bodem

Op 26 oktober 1999 heeft het NNI de NEN 5740 gepubliceerd: 'Onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek; onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond'. Hiermee is de NVN 5740 komen te vervallen. Hoe verhoudt deze norm zich tot het Bouwstoffenbesluit?

In de NEN 5740 is een verzameling onderzoeksstrategieën opgenomen voor uiteenlopende bodemonderzoeken. Een van die strategieën is het uitvoeren van een in situ partijkuring voor grond die wordt gebruikt als bouwstof. Het wettelijk kader hiervoor is het Bouwstoffenbesluit. De NEN 5740 sluit aan bij de Uitvoeringsregeling Bouwstoffenbesluit, waarin de protocollen zijn vastgelegd voor het uitvoeren van het onderzoek naar de kwaliteit voor bouwstoffen. Met een in situ onderzoek kunnen kosten voor een afzonderlijke depotkeuring worden uitgespaard. Een partijkuring volgens de NEN 5740, uitgevoerd door een door de ministers van VROM en V&W aangewezen instantie, zal door het bevoegd gezag in het algemeen als voldoende bewijsmiddel worden geaccepteerd. In de Staatscourant verschijnen regelmatig de ministeriële aanwijzingsbesluiten.

GSM-antennes (foto: Conefrey/Koedam)

Elektromagnetische velden

Wat wordt onder een antenne-opstelpunt verstaan?

Artikel 3.11 van de Telecommunicatiewet (Tw) verplicht aanbieders van mobiele telefoonnetwerken om tegen redelijke voorwaarden te voldoen aan verzoeken tot het medegebruik van antenne-opstelpunten, met inachtneming van de technische mogelijkheden. Deze bepaling moet ervoor zorgen dat niet meer antenne-opstelpunten voor mobiele telefoonnetwerken worden gerealiseerd dan nodig is.

In de praktijk blijkt echter over het begrip 'antenne-opstelpunt' nog onduidelijkheid te bestaan. Wat is (het medegebruik van) een antenne-opstelpunt?

In een kort geding tussen Dutchtone en KPN over het medegebruik van een antenne-opstelpunt hanteert de president van de arrondissementsrechtbank te Rotterdam de volgende definitie (uitspraak 3 juni 1999, nr. 118574/KG ZA 99-742):

"Onder een antenne-opstelpunt wordt verstaan het geheel van de technische faciliteit, waaronder de mast of andersoortige bevestigingspunten voor de antenne(s), alsmede het stuk grond waarop of het deel van het gebouw waarop of waaraan de technische faciliteit is geplaatst dan wel bevestigd. Van medegebruik is geen sprake indien verzocht wordt op een ander deel van de (dak)locatie zelf een technische faciliteit te mogen plaatsen."

In dat laatst bedoelde geval is er sprake van 'courtesy'. Een verzoek om courtesy valt echter volgens aangehaalde uitspraak niet onder de verplichting die in artikel 3.11, eerste lid, Tw is neergelegd.

Dit neemt niet weg dat bij een verzoek om courtesy overlegd moet worden met de reeds aanwezige vergunninghouder(s) ter voorkoming van storingen en interferenties. Over de door de rechtbank gehanteerde definitie blijft nog discussie bestaan. In het kader van het Nationaal antennebeleid (zie ook pag. 12 van deze Nieuwsbrief) wordt ook hieraan aandacht besteed. Het delen van antenne-opstelpunten heeft beperkingen die zowel van radiotechnische als van bouwkundige aard kunnen zijn; denk bij dat laatste aan windbelasting, tuigwerk en de draagkracht van de dakconstructie.

InfoMil-hulpdesk ook voor bodemsanering

Sinds januari 2000 kunt u bij de hulpdesk van InfoMil ook terecht voor informatie over bodemsanering. Eind 1999 verscheen het rapport *Van trechter naar zeef*. Dat is het resultaat van het project Afwegingsproces saneringsdoelstelling, een project in het kader van het in 1997 geformuleerde kabinetsstandpunt over functiegericht saneren. In dit boekje is het afwegingsproces beschreven dat moet leiden tot een doelmatige bodemsanering. Het uitgangspunt is dat sanering zoveel mogelijk op een standaardmanier aangepakt moet worden en dat maatwerk alleen geleverd wordt als het niet anders kan.

Het afwegingsproces – een resultaat van het uitvoeringsprogramma BEVER – moet gemeengoed worden onder het bevoegd gezag. Uiteraard levert de introductie van een nieuwe werkwijze allerlei vragen op. Die vragen kunt u nu stellen aan de InfoMil-hulpdesk.

Het boekje *Van trechter naar zeef* kost f 35,- (ISBN 90-12-08843-7). U kunt het bestellen bij Servicecentrum Uitgevers, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag.

Helpdesk landbouw op vrijdag gesloten

Om de grote hoeveelheid vragen over landbouw goed te kunnen afhandelen is de helpdesk landbouw voortaan op vrijdag gesloten. Die dag hebben we hard nodig om lastige vragen uit te zoeken en om vragenstellers terug te bellen. Wij vragen uw begrip voor deze beperking.

Ondergrondse tanks veroorzaken vaak bodemverontreiniging (foto: APS)

InfoMil-site wil u nog beter helpen

Zelfs tijdens het weekend en in de donkerste uren weet u ons te vinden; de homepage van InfoMil mag zich verheugen in een warme belangstelling. De laatste maanden zijn ruim 150 bezoekers per werkdag geteld.

Maar wie zijn dat, wat willen ze precies, en vinden ze wat ze zoeken? Dat is voor ons de grote vraag. Met webstatistiek-programma's hebben we kunnen vaststellen dat bodem, Bees, NeR en de nieuwe amvb's de meeste bezoekers trekken. Toch willen we graag meer weten, om onze klanten zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn. Daarom gaan wij onze bezoekers vragen iets van hun overwegingen en achtergronden bloot te geven. Wanneer wij weten waar u in geïnteresseerd bent, dan kunnen wij u gericht op de hoogte brengen van nieuwe informatie op onze site.

U krijgt een cookie

Wanneer u zich (eenmalig) aanmeldt, wordt uw computer voorzien van informatie (een 'cookie') waaraan wij u kunnen herkennen. Mits u daar geen bezwaar tegen hebt uiteraard. Sommige systemen sluiten het plaatsen van cookies uit, of u kunt dat zelf blokkeren. Het is daarom voor het bezoek aan de site geen voorwaarde om zo'n cookie te hebben, en u kunt uw cookie altijd verwijderen. U krijgt ook een inlognaam waarmee u kunt inloggen zonder cookie of vanuit een andere computer.

Wanneer u binnenkort op onze startpagina binnenkomt, stellen we u enkele vragen. U hoeft daar geen antwoord op te geven; ook zonder uzelf bekend te maken heeft u toegang tot al onze pagina's. Zijn uw gegevens al bekend, dan komt u als vanouds op de site terecht.

Wat merkt u verder van deze verandering? Voorlopig weinig: de lay-out en het informatieaanbod blijven ongewijzigd. Het enige wat u op korte termijn merkt is dat er nieuwtjes op de startpagina verschijnen die zijn gekoppeld aan het door u opgegeven profiel. We werken aan andere mogelijkheden van dit systeem, zoals het u gericht informeren over relevante ontwikkelingen en elektronische inspraak.

Asbest

Hergebruik puingranulaat of grond met asbestsporen soms toegestaan

In de vorige nieuwsbrief schreven we dat grond en puingranulaat met een minimale asbestverontreiniging nooit opnieuw gebruikt mag worden. Dit is inmiddels veranderd: hergebruik met een minieme hoeveelheid hechtgebonden asbest is niet langer verboden. Dat lijkt een versoepeling van het beleid, in de praktijk komt dat neer op een verscherping.

Wanneer puingranulaat of grond maximaal tien milligram hechtgebonden asbest per kilo bevat, is hergebruik niet langer verboden. Let wel: deze norm geldt alleen voor hechtgebonden asbest en hergebruik moet aan de Arbeidsinspectie gemeld worden. Grond of puingranulaat waar losgebonden asbest (zoals asbestisolatie of spuitasbest) in voorkomt, valt nog steeds onder de nulnorm.

Wijziging Arboregelgeving

Voor de nieuwe bepaling is een wijziging van de Arboregelgeving nodig; naar verwachting gebeurt dat in de tweede helft van dit jaar. Vooruitlopend op de wijziging wordt de norm nu al meegenomen in het landelijk handhavingsbeleid van de arbeidsinspectie. De nieuwe norm wordt ook opgenomen in een certificatieregeling voor bewerkt puin, waarin is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het puin moet voldoen.

Waarom de wijziging?

Aanleiding voor de vaststelling van een restconcentratienorm voor hechtgebonden asbest is het feit dat puingranulaat uit bouw- en sloopafval ondanks de wettelijke asbestverwijderingsregels vaak toch enig asbest bevat. Ook de bodem bevat vaak geringe resten hechtgebonden asbest. Met de norm van tien milligram hechtgebonden

asbest per kilogram wordt een ruime veiligheidsmarge in acht genomen; zelfs bij droog weer en intensieve bewerking van de grond zullen dan geen normoverschrijdende concentraties van inadembare asbestvezels in de lucht ontstaan.

Geen versoepeling

Hoewel de wijziging op het eerste gezicht een versoepeling van het beleid lijkt te zijn, komt dit in de praktijk juist neer op het tegendeel. De tot nu toe gehanteerde nulnorm werd vaak op een minder nauwkeurige manier vastgesteld dan met NEN 5897. Afhankelijk van factoren als de ervaring van de inspecteur, de weersgesteldheid en het bodemtype lag de grens waarop 'positief asbest' werd vastgesteld bij een concentratieniveau van zo'n 5 tot ca. 30 mg asbest per kilo grond. De handhaving van de nieuwe 10 mg/kg-grens is gekoppeld aan een genormaliseerde bepalingmethode voor asbest in afval en puingranulaat (ontwerp NEN 5897) of asbest in de bodem (concept NEN in ontwikkeling). Sinds kort wordt de nieuwe methode in de praktijk gebruikt voor een systematische controle op asbest van terreinen, wegverhardingen, en dergelijke. Hiermee wordt veel vaker dan voorheen met asbest verontreinigde grond opgespoord. In de praktijk is het gevolg van de wetwijziging dus juist een aanscherping van het beleid.

De nieuwe regelgeving voor hergebruik van puin of grond is in feite een aanscherping van het beleid (foto: Schievink)

NeR

24 mei: symposium biomassa

Vergisten, vergassen of verbranden?

Biomassa kan gebruikt worden voor het opwekken van energie en is volop te vinden in afval. Ideaal dus, ware het niet dat er nog wat haken en ogen aan zitten. Daarom wordt er een symposium aan gewijd.

Verbranding biomassa heeft nog haken en ogen (foto: Conefrey/Koedam)

De subsectie Bestrijding en Preventie van de Vereniging van Milieukundigen heeft het initiatief genomen voor een symposium over energiewinning uit biomassa. Daarbij zijn ook organisaties betrokken als de Nederlandse Procestechnologen, de Algemene Associatie van Energieconsulenten en InfoMil.

De omzetting van biomassa in energie levert netto geen CO₂-emissie op, en draagt dus niet bij aan de klimaatproblematiek. Veel biomassa is te vinden in afvalstromen. Geen wonder dus dat deze vorm van energieopwekking sterk in de belangstelling staat. Maar er zitten ook haken en ogen aan; zo moet je bij de conversie emissies van bijvoorbeeld dioxines of zware metalen vermijden. Die emissies zijn afhankelijk van de gekozen conversietechniek: verbranden, vergassen of vergisten, en van de emissiebeperkende maatregelen. Behalve aan conversietechnieken wordt op het symposium aandacht besteed aan de bronnen van biomassa en aan de beleidsinstrumenten die de toepassing van biomassa in goede banen moeten leiden. Het symposium is bedoeld voor wie in de praktijk geconfronteerd wordt met het opzetten, uitvoeren en beoordelen van bio-energieprojecten. Het symposium vindt plaats op 24 mei in Utrecht; het programma zal begin april beschikbaar zijn. Voor meer informatie kunt u terecht bij het VVM-bureau, telefoon (073) 621 59 85, e-mail vvm@wxs.nl, en bij InfoMil.

NeR

Bolletjesreactor reinigt afvalwater en beperkt geur

In deze rubriek houden wij u op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van emissiebeperkende technieken. Deze vierde aflevering is gewijd aan een verbeterde bioreactor, die zowel geuremissie reduceert als water zuivert.

De nieuwe bioreactor draagt de struikelnaam Moving Bed Trickling Filter (MBTF). Hij bestaat uit een grote kolom die gevuld is met gegroefde kunststof bolletjes. Door de groeven kunnen reinigende micro-organismen (een startkweek is niet nodig) zich goed aan de bolletjes hechten. Ze zorgen er ook voor dat het verontreinigde water dat van bovenaf de kolom instroomt de ruimte tussen de bolletjes maar gedeeltelijk opvult, zodat met weinig drukval verontreinigde lucht door het filterbed kan worden geblazen. Nieuw aan de reactor is dat de bolletjes automatisch worden ontdaan van de aangegroeide biomassa, wat verstopping van het filterbed voorkomt en het systeem onderhoudsarm maakt.

Geslaagde praktijkproef

Het MBTF-filter is in 1998 voor een praktijkproef geplaatst bij Plusfood, een productiebedrijf van kip- en kalkoenproducten in Oosterwolde. Door de reactor worden zowel het afvalwater als de vette baklucht van de ovens geleid.

De vergunningverlener van de gemeente, Roel Keizer, verzorgde de vergunning op hoofdlijnen voor Plusfood. Hoewel er geen klachten waren, drong hij toch aan op een beperking van de geuruitstoot. Het bedrijf kwam zelf met de oplossing. Die bleek zo succesvol dat de vergunningverlener nu ook een pluimveeslachterij gaat voorstellen het systeem te plaatsen.

Uitvinder van het filter is Jan van der Herberg. "Het systeem maakt de verwachtingen ruimschoots waar. Van de ervaringen bij Plusfood hebben we geleerd dat de

lucht niet meer in tegenstroom door het filter geblazen hoeft te worden; meestroom voldoet net zo goed, geeft lagere energiekosten en voorkomt het eventueel vollopen van het bed. De reactor is zeer geschikt voor toepassingen in de voedingsmiddelenbranche; daarnaast kan hij VOS-emissies afbreken en zo nodig stofemissies reduceren. Het volgende systeem gaan we plaatsen bij een visverwerker, voor de zuivering van afvalwater en de lucht van de rokerij."

Betrouwbaar systeem

Milieucoördinator bij Plusfood is Rolf van Zoelen. Hij is enthousiast over het filter: "Onze doelstellingen zijn bereikt. Om de waterschapsheffing te bepalen wordt het gereinigde afvalwater continu gemeten; het zuiveringsrendement voor chemisch zuurstofverbruik is ongeveer 90% en voor stikstofverwijdering gemiddeld 55% en we hebben het aantal inwonerequivalenten teruggebracht van 4000 tot 400. De reductie van de geuremissie hebben we niet gemeten, maar ik ervaar een enorme vooruitgang. De verwachte terugverdientijd van drie tot vijf jaar halen we met gemak door de bezuiniging op de waterschapsheffing, en omdat we het oude flocculatiesysteem niet meer nodig hebben, besparen we ook nog eens twintig- tot dertigduizend gulden aan chemicaliën. Het nieuwe systeem is veel stabiel; vroeger konden de waarden bij het flocculatiesysteem nog alle kanten opschieten, nu is veel minder toezicht nodig. Dat is het grootste voordeel."

Meer informatie: *InfoMil*.

Moving Bed Trickling Filter (foto: RCL Heerenveen)

Bijzondere regeling bierbrouwerijen

Per 1 februari 2000 is de NeR uitgebreid met een bijzondere regeling voor bierbrouwerijen. De regeling bestaat uit maatregelen tegen geuroverlast en geeft voor nieuwe situaties ook een geurhinderniveau aan. De regeling is opgesteld in nauw overleg tussen de betrokken overheden (gemeenten en provincies) en het bedrijfsleven (centraal brouwerijkantoor). De tekst van de regeling is te vinden op de homepage van InfoMil. De regeling wordt onder nummer B10 opgenomen in de nieuwe uitgave van de NeR.

Het stoken van open haarden en houtkachels

Open haarden en houtkachels zijn populair in Nederland: in een op de vijf huishoudens staat zo'n stooktoestel. Stoken kan echter negatieve gevolgen hebben voor het milieu en overlast voor omwonenden veroorzaken. Om die schadelijke effecten te beperken kunnen stokers zelf veel doen. Het handboek *Sfeerverwarming* geeft voor de gemeentelijke instellingen een up-to-date overzicht van de problematiek en de relevante wet- en regelgeving. Daarnaast doet het handboek suggesties voor beleidsmaatregelen en bevat het kant-en-klaar voorlichtingsmateriaal.

Het handboek *sfeerverwarming* is verkrijgbaar bij het distributiecentrum van VROM, telefoon (0900) 80 52. De prijs is f 20,-.

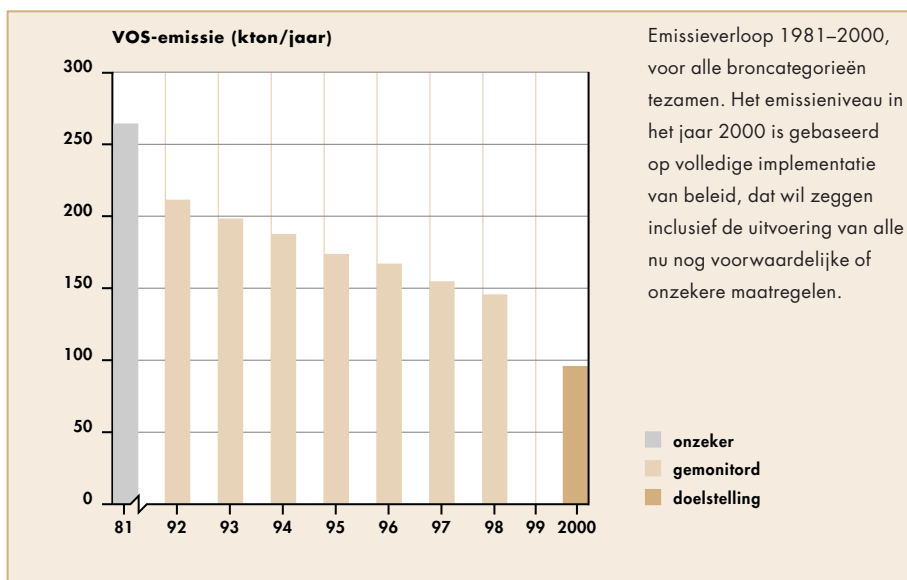
Moving Bed Trickling Filter in trefwoorden

Werkingsprincipe	bioreactor met geautomatiseerd reinigingssysteem en gemakkelijke doorstroming van water en lucht
Toepassingsgebied	gecombineerd zuiveren van water en lucht, vervuild met afbreekbare organische stoffen, zoals bijvoorbeeld in de voedingsmiddelenindustrie
Doel	reductie van geur, VOS en mogelijk stof; verlaging afvalwaterheffing
Investeringskosten	f 50,- tot f 250,- per inwonerequivalent
Energieverbruik	0,3 tot 2 kWh/m ³ gezuiverd water
Water-/grondstofgebruik	geen
Afvalproductie	biologisch slib
Bijzonderheden	compact, korte terugverdientijd, weinig gevoelig voor procesfluctuaties

KWS 2000

Jaarverslag KWS 2000: emissiereductie versnelt

Het jaarverslag KWS 2000 over de periode 1998–1999 is verschenen. U vindt daarin cijfers over de voortgang van de VOS-emissiereducties en de implementatie van maatregelen tot en met 1998, en daarnaast een overzicht van KWS 2000-activiteiten en ontwikkelingen tot eind 1999. Het tempo van de emissiedaling blijkt in 1998 hoger te liggen dan in het jaar daarvoor. De totale emissiereductie tussen 1992 en 1998 bedroeg 70 kton, waarvan zo'n 16 kton in 1998 is gerealiseerd.

Verf

Binnen de broncategorie verf is de VOS-emissiereductie gelijk aan de reductie in 1997, ondanks een toename van het totale verfverbruik in 1998. De sectoren doe-het-zelf, bouw en industrie dragen het meeste bij aan de daling. Die is vooral het gevolg van een lager gemiddeld VOS-gehalte in de gebruikte lakken.

Aardolie-sector

De emissies van de raffinaderijen en terminals en de benzinedistributieketen zijn aanzienlijk gedaald ten opzichte van 1997. Dit is vooral te danken aan de ingebruikname van dampverwerkingsinstallaties. De emissie van benzinetankstations is daarentegen minder afgenomen dan verwacht, vooral door de vertraagde uitvoering van Stage II-maatregelen.

Grafische industrie

De verpakkingsdrukkerijen lopen sterk achter met het nemen van maatregelen. Er zijn inmiddels verschillende acties in gang gezet die ertoe moeten leiden dat verpakkingsdrukkerijen de komende twee jaar alsnog een sterke VOS-emissiereductie bewerkstelligen.

Resterende jaren

Als behalve de zekere maatregelen ook alle voorwaardelijke en onzekere maatregelen genomen zouden worden, kan er in de resterende twee jaar een emissiereductie van ruim 40 kton bereikt worden. Dat is een reductie van 63% ten opzichte van 1981. In het NMP3 is als doel een reductie van ten minste 50% ten opzichte van 1981 opgenomen; wanneer de huidige lijn zich doorzet zal die doelstelling in elk geval gehaald worden.

Het jaarverslag is in maart verzonden aan gemeenten en andere belanghebbenden.

VOS-besluit van kracht

Het Besluit vluchtige organische stoffen Wet milieugevaarlijke stoffen (Staatsblad, 21 december 1999, nummer 529), in de wandelgangen ook wel VOS-besluit of spuit-amvb genoemd, is op 1 februari in werking getreden.

Het besluit stelt eisen aan het gehalte aan vluchtige organische stoffen (VOS) in verf voor houten binnentrappen en aan de certificering van spuiters en spuitapparatuur. Zo moet op 1 februari 2001 binnen elk bedrijf ten minste één spuitser gecertificeerd zijn. Binnen twee jaar moet ten minste de helft van de spuiters zo'n certificaat te hebben, en na drie jaar iedereen. Vanaf 1 februari 2003 mogen dus alleen spuiters met een milieucertificaat nog spuitapparatuur gebruiken.

De goedkeuringseisen die in artikel 2.3 van het VOS-besluit gesteld worden aan de diverse typen hoog-rendementsspuitapparatuur gelden vanaf 1 februari 2004.

U kunt de volledige tekst van het besluit inzien op www.overheid.nl. Meer informatie staat in InfoMil Nieuwsbrief 15 en op www.infomil.nl.

Voor het VOS-gehalte van de verf op houten binnentrappen gelden nieuwe regels (foto: Van den Handel bv)

Lucht

Nieuw Nationaal Model wordt binnenkort aangepast

De gebruikers van het Nieuw Nationaal Model voor de verspreiding van luchtverontreiniging ondervinden nogal eens problemen met de toepassing ervan. VROM werkt aan een bijstelling van het model; binnenkort zijn enkele aanpassingen te verwachten.

(foto: Reeken)

Sinds de presentatie van het Nieuw Nationaal Model (NNM) voor de verspreiding van luchtverontreiniging is er veel beroering geweest over het gebruik van het model. De gebruikers kregen te maken met kinderziekten in de softwareprogramma's, met onduidelijkheden over de overgang van het oude naar het nieuwe model en met verschillen in de resultaten van de programma's. VROM betreurt de gang van zaken en werkt aan een oplossing voor de problemen, geadviseerd door de beheercommissie van het Nieuw Nationaal Model.

Aanvullingen en aanpassingen

Begin 1999 is de beheercommissie NNM opgezet met als doel het papieren model¹ (het 'paarse boekje') zo te beheren dat er over het model en de toepassing in de praktijk wetenschappelijke en maatschappelijke consensus bestaat. VROM heeft medio vorig jaar het verzoek van de beheercommissie ingewilligd om de twee computerprogramma's van het model (PluimPlus en PC-Stacks) met elkaar te laten vergelijken. Uit het eerste deelonderzoek bleek dat tussen de resultaten van de softwareprogramma's onderling sterkere verschillen bestaan dan wenselijk is. Een belangrijke oorzaak van de moeilijkheden zijn de interpretatiemogelijkheden van de afspraken in het papieren model.

Hierdoor zijn bij de vertaling van het papieren model in softwareprogramma's verschillen opgetreden. Naar verwachting ligt er in mei een voorstel bij de beheercommissie met enkele aanvullingen en aanpassingen van het papieren model. De aanpassingen in de software zijn snel daarna te verwachten.

Informatievoorziening

De InfoMil Nieuwsbrief en onze homepage houden u op de hoogte van de ontwikkelingen. Zodra de wijzigingen en aanvullingen zijn vastgesteld, worden alle geregistreerde bezitters van het paarse boekje daarover ingelicht. Als u tussentijds verspreidingsberekeningen moet (laten) uitvoeren kunt u voor advies voor een modelkeuze contact opnemen met InfoMil. In mei komt de beheercommissie weer bijeen. Als u vindt dat bepaalde onderwerpen in de commissie aan de orde moeten komen, kunt u die doorgeven aan InfoMil. Op onze homepage (www.infomil.nl, onderdeel lucht) vindt u de huidige voorraadlijst met punten van bespreking.

¹ Het papieren model is vastgelegd in het verslag van het onderzoek van de projectgroep Revisie Nationaal Model.

Bees/No_x

Kleine ketels

Bij de laatste wijziging van het Bees (18 maart 1998, Stb. 166) is de categorie kleine ketels (0,9–2,5 MW) ook onder de werkingssfeer van Bees B gebracht. Wie voorschrift 4.2.1 in samenhang leest met voorschrift 4.2.2 van de bijlage van het Bees B, zou kunnen afleiden dat voor met aardgas gestookte kleine ketelinstallaties (0,9–2,5 MW) naast de eis van 70 mg/m³ voor NO_x bij brandervanging ook de eis van 150 mg/m³ zou gelden. ('Bestaande ketelinstallaties' wil zeggen vergund of opgericht voor 1 augustus 1990.) Dat laatste is echter niet de bedoeling van de betreffende Bees-wijziging: op grond van Bees B geldt voor deze categorie installaties bij brandervanging alleen de eis van 70 mg/m³. Bees B wordt zo spoedig mogelijk op dit punt verduidelijkt. De publicatie en inwerkingtreding van deze wijziging zal hopelijk eind 2000 plaatsvinden.

Verschenen

Water

- W02 Handhaving van goed rioolgebruik

Regelgeving

- R09 Inspectie en onderhoud van stookinstallaties
- R12 75 veel gestelde bestuurlijk-juridische vragen

Lucht

- LB05 Cd-rom Leidraad Bees A en B
- L24 Jaarverslag KWS 2000 over 1998-'99
- L25 Quick scan van bedrijven op gebruik van grondstoffen en emissies naar de lucht

Technologie: SdT/Alara (april 2000)

- T06 Groenten- en fruitverwerkende industrie
- T07 Grofkeramische industrie
- T07 Fijnkeramische industrie

Energie

Energiebeleid en -praktijk: doel- of middelvoorschriften?

Eind vorig jaar heeft InfoMil, ter gelegenheid van het verschijnen van de circulaire *Energie in de milieuvergunning*, een Nieuwsbriefspecial over energiebesparing uitgegeven. In een van de artikelen werd aandacht besteed aan de afweging tussen middel- en doelvoorschriften in de vergunning. Dat leverde nogal wat vragen op.

Het artikel wekte bij sommigen de indruk dat middelvoorschriften in het algemeen de voorkeur hebben boven doelvoorschriften. Dat is uiteraard niet het geval. Gaat het echter om voorschriften over maatregelen en uitvoeringsplannen op energiegebied, dan raadt de circulaire het gebruik van doelvoorschriften af en hebben middelvoorschriften de voorkeur.

Moelijk handhaafbaar

Dit advies is vooral gebaseerd op de handhaafbaarheid van de voorschriften. Doelstellingen die bijvoorbeeld uitgaan van verbetering van de zogeheten energie-efficiency-index (zoals energieverbruik per eenheid product), zijn lang niet altijd

eenvoudig en eenduidig vast te stellen. Dat maakt deze doelstellingen voor het bevoegd gezag moeilijk te interpreteren en te controleren, waardoor ze minder goed handhaafbaar zijn.

Zijn bevoegd gezag en bedrijf wél in staat om samen een doelvoorschrift (zoals een energie-efficiency-index) helder en controlebaar te definiëren, dan geldt dit bezwaar uiteraard niet.

Middelvoorschriften bieden het bedrijf de ruimte om alternatieven toe te passen. Daarbij staat wel voorop dat het resultaat van de energiebesparing tenminste gelijk is en dat ook de totale milieubelasting niet stijgt.

Basiscursus in juni

Op 14 en 15 juni organiseert InfoMil weer een basiscursus Energie in de milieuvergunning. De cursus richt zich op vergunningverleners en handhavers die weinig of geen ervaring hebben met het onderwerp energie. Meer informatie vindt u op www.infomil.nl. U kunt ook bellen met de InfoMil-helpdesk.

Onderzoek energie in de milieuvergunning

De Inspectie milieuhygiene heeft samen met InfoMil onderzoek gedaan naar de stand van zaken rond energie in de milieuvergunning bij gemeenten. Gemeenten en milieudiensten krijgen binnenkort een factsheet toegestuurd waarin de resultaten zijn samengevat. Ook het uitgebreide onderzoeks-rapport is op aanvraag beschikbaar; beide publicaties zijn te bestellen bij InfoMil.

Benchmarking ook voor gemeenten relevant

Op 2 februari hebben de Commissie Benchmarking en de VNG een informatiebijeenkomst gehouden voor de ongeveer vijftig gemeenten die als bevoegd gezag met het convenant benchmarking energie-efficiency te maken kunnen gaan krijgen. In de meeste gevallen gaat het om het bevoegd gezag van vestigingen van Philips of AKZO. Nadere informatie over de bijeenkomst is te vinden op www.infomil.nl.

Bijlage bij deze nieuwsbrief; overzicht van energiesubsidies en fiscale regelingen

Afval- en emissiepreventie

21 juni 2000:

Conferentie afvalscheiding

InfoMil organiseert op 21 juni 2000 een landelijke conferentie over afvalscheiding. In inleidingen en workshops wordt de verwerking van huishoudelijk en bedrijfsafval van alle kanten belicht, en met collega's uit andere delen van het land kunt u praktijkervaringen uitwisselen. Het onderwerp verdient wel wat extra aandacht, want ondanks de inspanningen van velen worden de doelstellingen voor het gescheiden inzamelen van afvalstoffen toch niet gehaald.

De landelijke dag afvalscheiding, die InfoMil organiseert in opdracht van VROM/directie Afvalstoffen, is een dag voor en door overheden. Bestuurders van milieufuncties bij gemeenten en provincies worden ervoor uitgenodigd, beleidsmedewerkers die te maken hebben met gescheiden inzameling van huishoudelijk of bedrijfsafval, vergunningverleners en handhavers en managers van reinigingsdiensten. Zij kunnen rekenen op een veelzijdig en boeiend programma.

Alle actuele ontwikkelingen

Alle aspecten die een rol spelen bij de gescheiden inzameling van huishoudelijke en bedrijfsafvalstoffen, komen op de dag aan de orde: organisatie, kosten, de mogelijkheden van regulering en stimulering, de recent uitgevoerde evaluatie van het programma Gescheiden inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, aparte stromen als wit- en bruingoed, gft-afval, het Convenant Verpakkingen II.

De deelnemers zijn na afloop van deze landelijke dag helemaal op de hoogte van de actuele ontwikkelingen. In workshops hebben ze de gelegenheid om dieper in te gaan op onderwerpen van hun keuze, en tijdens de lunch en in de wandelgangen kunnen er volop praktijkervaringen worden uitgewisseld.

Wanneer deze nieuwsbrief verschijnt, wordt ook de eerste mailing verzonden. Heeft u geen mailing ontvangen en bent u in deelname geïnteresseerd, neem dan contact op met InfoMil, telefoon (070) 361 0575.

Afval- en emissiepreventie

Preventiemaatregelen? Haal ze van het net!

Op 1 januari is de internetsite Milieu & Winst geopend. Onder het adres www.milieuwinst.nl zijn 500 preventieve milieumaatregelen en 50 praktijkvoorbeelden verzameld. Veel van de gepresenteerde maatregelen leveren behalve winst voor het milieu ook nog eens geld op. De site is vrij toegankelijk en biedt veel nuttige informatie voor milieucoördinatoren van bedrijven, maar ook voor vergunningverleners, adviseurs, studenten en vele anderen.

De maatregelen van Milieu & Winst zijn gericht op preventie van afvalstoffen en emissies en op besparing van energie en water. Op de site worden nu zes sectoren behandeld: metaalkro, garagebedrijven, horeca, houtindustrie, bakkerijen en natuursteenbewerking. Daaraan worden steeds nieuwe sectoren toegevoegd. Maar ook bedrijven uit andere bedrijfstakken kunnen profijt hebben van Milieu & Winst, want veel van de maatregelen zijn algemeen toepasbaar.

Forum en nieuws

Milieu & Winst biedt naast maatregelen ook praktijkvoorbeelden, een forum en nieuwsfeiten. Ondernemers vertellen zelf wat preventie hen heeft opgeleverd, waarbij kosten en baten aan de orde komen. Het forum staat open voor alle vragen over schoner produceren. Omdat de site door ondernemers, adviseurs en andere experts wordt bezocht, is er grote kans dat iemand het antwoord weet. De links verwijzen naar andere sites met informatie over schoner produceren.

Grensoverschrijdend

In Nieuwsbrief 15 gaven we al een overzicht van de betrokkenen bij dit initiatief. Het is inmiddels uitgegroeid tot een grensoverschrijdend samenwerkingsproject: de Openbare Afvalstoffenmaatschappij

voor het Vlaamse Gewest (OVAM) levert preventiemaatregelen en de technische ondersteuning van de databank wordt verzorgd door het eveneens Vlaamse VITO/EMIS. InfoMil zorgt momenteel vooral voor het aanleveren van informatie over maatregelen en het valideren van de informatie op de site.

Voorlichtingsdagen

Dit jaar worden in het hele land voorlichtingsdagen gehouden over de Milieu & Winst-site. Daar komen naast algemene internetvaardigheden de mogelijkheden van Milieu & Winst en andere relevante milieusites aan bod. Waar mogelijk worden de voorlichtingssessies ondersteund met behulp van een on-line-computernetwerk, zodat deelnemers op een speelse manier vertrouwd raken met inhoud en zoekmogelijkheden van de site.

De sessies, die in principe een dagdeel duren, kunnen worden afgestemd op de specifieke wensen van uw organisatie. Heeft u interesse, dan kunt u voor meer informatie www.milieuwinst.nl raadplegen.

Heeft u vragen of opmerkingen over Milieu & Winst? Stuur een e-mail naar info@milieuwinst.nl, of bel met InfoMil, (070) 361 0575.

Elektromagnetische straling

Antennebeleid belangrijk voor gemeenten

Het 'nationaal antennebeleid' staat stevig in de steigers, en wordt de komende maanden verder uitgebouwd. Voor gemeenten is het belangrijk van deze ontwikkelingen op de hoogte te blijven. De verwachting is immers dat in de toekomst nog veel meer antennes nodig zijn voor allerlei toepassingen, zoals 'wireless local loop', digitale radio en televisie en het opnieuw indelen van FM- en middengolfzenders.

De projectgroep Nationaal antennebeleid, waarin de ministeries van Verkeer en Waterstaat, VROM en Binnenlandse Zaken vertegenwoordigd zijn, publiceert deze zomer een informatiebrochure voor gemeenten. De brochure is in overleg met onder meer de VNG opgesteld. Vanaf half maart is actuele informatie hierover te vinden op www.antennebeleid.nl.

Ondersteuning

Gemeenten hebben kenbaar gemaakt behoefte te hebben aan ondersteuning bij de beoordeling van bouwvergunningaanvragen voor gsm-zendmasten. Ook dit aspect komt binnen het Nationaal antennebeleid aan de orde. Overwogen wordt om de Rijksdienst voor radiocommunicatie (RDR) in te schakelen bij de vergunningverlening voor gsm-zendmasten, maar alleen in laatste instantie en in een soort arbitrorol. Dat zou betekenen dat gemeenten voor ondersteuning en het laten uitvoeren van metingen een beroep moeten doen op advies- en meetbureaus die op dit terrein werkzaam zijn. Het is wel de bedoeling dat de RDR helpt bij het opstellen van gestandaardiseerde meetprotocollen, waarmee de resultaten van meetbureaus onderling vergelijkbaar worden.

Als voorlichtingsboek komt binnenkort *De antennewijzer* uit, waarin aan de hand van een groot aantal foto's uitleg wordt gegeven over de verschillende soorten antennes. Meer informatie over *De antennewijzer* vindt u in het volgende nummer van de V&W Nieuwsbrief, die maandelijks samen met het VNG-magazine naar gemeenten wordt gestuurd.

Blootstellingslimieten mogelijk wettelijk vastgelegd

Juristen van de ministeries van VROM en V&W onderzoeken de mogelijkheid om de blootstellingslimieten voor de sterkte van elektromagnetische velden, zoals aanbevolen door de Europese Unie, bij wet vast te leggen. De bedoelde normen (Europese aanbeveling van 12 juli 1999, 1999/51/EG) komen grotendeels overeen met de in 1997 uitgebrachte advieswaarden van de Gezondheidsraad.

Tot nu toe vormt de inspectierichtlijn Zendinrichtingen uit 1990 het beleidskader voor de normstelling en de vergunningverlening voor het radiofrequente gebied. Omdat de daarin genoemde bepalingen verouderd zijn, werkt het ministerie van VROM aan een actualisatie van deze richtlijn. De geactualiseerde richtlijn wordt afgestemd op mogelijke wettelijke regels; om die reden is de verschijningsdatum nog onbekend.

(foto: Conefrey/Koedam)

Landbouw

Circulaire agrarische afvalwaterlozingen

Voorlopige richtlijnen voor het bevoegd gezag ten aanzien van agrarische afvalwaterlozingen (Stcrt. 1997, 60) was geldig tot 1 februari 2000, maar wordt ongewijzigd verlengd tot 1 februari 2003. Een brief van de minister van VROM heeft het bevoegd gezag en andere betrokken partijen hiervan op de hoogte gesteld.

Water

Afvoer dompelvloeistoffen voor bloembollen en bloemknollen

Dompelvloeistoffen zijn oplossingen van bestrijdingsmiddelen waarmee bloembollen worden behandeld om plantenziekten te bestrijden of te voorkomen. De afvoer van deze vloeistoffen roept regelmatig vragen op, zoals: mogen dompelvloeistoffen geloosd worden op de riolering of verspreid over de bodem? Deze zaken zijn echter expliciet bij wet geregeld.

De manier waarop je moet omgaan met dompelvloeistoffen is vastgelegd in de Regeling verwijdering dompelvloeistoffen bloembollen en bloemknollen (Stcrt. 1995, nr. 41), een ministeriële regeling gebaseerd op de Bestrijdingsmiddelenwet 1962.

Twee mogelijkheden

De regeling laat slechts twee verwijderingsmogelijkheden toe:

- dompelvloeistoffen mogen worden toegevoegd aan daar al mee behandelde bloembollen of -knollen, op zodanige wijze dat de vloeistof volledig wordt opgenomen
- dompelvloeistoffen mogen worden gebruikt vanaf kort voor het planten tot kort na opkomst van bloembollen ter bestrijding van schimmelziekten, voorzover en op de wijze waarop dat volgens de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 is toegestaan.

Lozing van dompelvloeistoffen in bodem, riool of oppervlaktewater is dus nooit toegestaan.

(foto: Polyvisie)

Huishoudelijke afvalwaterlozingen

Deel van het Lozingenbesluit bodembescherming is een overgangsregeling voor lozingen vanuit woonhuizen in de bodem, voor zover die al voor 1 juli 1990 plaatsvonden. Na 1 januari 2005 mogen deze 'beperkte huishoudelijke afvalwaterlozingen' alleen doorgaan als bepaalde voorzieningen worden getroffen.

Als het niet mogelijk is om een woonhuis voor de huishoudelijke afvalwaterlozingen aan te sluiten op de riolering, moet voor deze lozingen vanaf 2005 een IBA (systeem voor individuele behandeling van afvalwater) geïnstalleerd zijn.

Taakafbakening

De kennis op het gebied van IBA-systemen is in Nederland gebundeld bij het Business

Center van het Van Hall Instituut, dat ook een helpdesk heeft. Om niet in elkaars vaarwater te zitten, zijn tussen InfoMil en het instituut de volgende werkafspraken gemaakt:

- de taak van InfoMil is het bevoegd gezag te informeren over de wet- en regelgeving en die zo nodig uit te leggen
- de IBA-helpdesk van het Van Hall Instituut is gericht op het geven van technische informatie aan installateurs en gebruikers van IBA-systemen.

De IBA helpdesk van het Van Hall Instituut is op werkdagen van 14.00–17.00 uur telefonisch bereikbaar onder nummer (058) 284 61 74. Het e-mailadres is ibahelpdesk@pers.vhall.nl.

Landbouw

Stallen en stankhinder: de tussenstand

Vee en geur zijn onlosmakelijk verbonden. De huidige normen voor bescherming van omwonenden tegen stank zijn vastgelegd in de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996. Deze richtlijn is op belangrijke onderdelen door de Raad van State onderuit gehaald; voor die onderdelen geldt nog de brochure Veehouderij en Hinderwet 1985. Mede naar aanleiding van de uitspraken van de Raad van State is het ministerie van VROM projecten begonnen die moeten resulteren in een nieuw geurbeleid: goed onderbouwd en voor alle partijen werkbaar.

Eind februari hebben de Ministers Pronk en Brinkhorst een brief aan de Tweede Kamer gezonden met daarin het voornemen om voor de zogenaamde ontwikkelingsgebieden en de verwevings- of plafondgebieden op grond van de reconstructiewet versneld een wettelijke regeling voor geur op te stellen. Voor die gebieden moet de versoepelingen van de Richtlijn 1996 ten opzichte van de brochure 1985 wettelijk vasgelegd worden.

Voor de overige gebieden blijft de situatie voorlopig zoals die is: de Brochure 1985 blijft daar op belangrijke onderdelen gelden.

Herziening stankbeleid

Intussen wordt gewerkt aan de landelijke herziening van het agrarisch stankbeleid. Voor deze landelijke herziening is meer tijd nodig. Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar de geuremissie van stallen en naar de hinder die dat veroorzaakt voor omwonenden. Daarbij is de relatie tussen de geurbelasting en de ondervonden hinder in kaart gebracht. De gegevens van beide onderzoeken worden uiteindelijk gebruikt voor de onderbouwing van nieuwe normen. We houden u op de hoogte van de ontwikkelingen via de Nieuwsbrief. De meest actuele informatie vindt u op de InfoMil-homepage, onder de rubrieken Nieuws en Landbouw.

Mestbewerking en -verwerking

(foto: Conefrey/Koedam)

"Mestbewerking en -verwerking kan een bijdrage leveren aan de oplossing van het mestprobleem. De acceptatie van dierlijke mest door de akkerbouw kan er door vergroot worden. Het Rijk stelt geen financiële bijdrage beschikbaar om mestbewerking en -verwerking te realiseren, maar is wel bereid te faciliteren in de vergunningprocedure. Naar verwachting zal eind maart een 'handreiking' voor gemeenten en provincies gereed zijn, waarmee de onduidelijkheid wordt weggenomen die nu nog bestaat over de vragen wanneer en op welke gronden vergunning verleend dient te worden.

Herziening richtlijn

Daarnaast wordt vóór de komende zomer de voorlopige richtlijn mestverwerking (1991) herzien. Deze inspectierichtlijn zal een toetsingskader bieden voor de beoordeling van vergunningaanvragen en een beschrijving bevatten van de milieuaspecten van de verschillende realiseerbaar geachte installaties.

Tenslotte is met LTO Nederland de afspraak gemaakt dat een regiegroep mestbewerking en -verwerking wordt ingesteld, die vóór 1 mei aanstaande voorstellen zal doen om praktische belemmeringen weg te nemen die mestbewerking en -verwerking in de weg staan. Van deze regiegroep zullen onder meer VNG en IPO deel uitmaken."

Brief van de ministers Brinkhorst en Pronk aan de Tweede Kamer, dd. 25 februari 2000 (KAB 2000/1843).

(foto: Van Hemert)

Textiel- en tapijtindustrie start met tweede BMP

Op 8 maart 1996 hebben de betrokken partijen¹ de Intentieverklaring uitvoering milieubeleid textiel- en tapijtindustrie ondertekend, het startsein voor een geheel nieuwe manier van werken voor bedrijven en overheden. In de afgelopen vier jaar hebben de bedrijven hun eerste bedrijfsmilieuplan (BMP) opgesteld en uitgevoerd. Aan de vooravond van een nieuwe ronde BMP's kijken we terug en vooruit.

Voor de intentieverklaring van de textiel- en tapijtindustrie een feit was, was de verlening van een milieuvergunning meestal een eenzijdige zaak: het bevoegd gezag schreef voor welke milieumaatregelen het bedrijf moest uitvoeren. Sinds het convenant van kracht is maken bedrijf en overheden afspraken met elkaar over het terugdringen van de milieubelasting. Die afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsmilieuplan (BMP). Door de nieuwe manier van werken is het initiatief meer bij het bedrijf komen te liggen. Bedrijven en overheden hebben een andere rol, en moeten die leren spelen.

Resultaten

De afgelopen periode zijn zowel op milieugebied als in de samenwerking belangrijke resultaten geboekt. De gewenste vermindering van grondwateronttrekking is al bijna gehaald, en de emissie naar lucht en water van een aantal schadelijke stoffen (zoals chloorfenolen) is verdwenen of sterk afgenomen. Wel blijven er belangrijke knelpunten waar bedrijven aan moeten werken. Zo neemt de hoeveelheid te verwijderen afvalstoffen sterker toe dan bij het vaststellen van de intentieverklaring werd verwacht. Een ander belangrijk milieuprobleem vormen de kleurstofconcentraten, het 'overig kleurstofhoudend afvalwater' en de toetsing van de milieubezwaarlijke hulpstoffen. Ook de afgesproken procedure loopt nog niet vlekkeloos. Er zijn nogal wat bedrijven en overheden die zich niet hebben gehouden aan de termijnafspraken voor het indienen en beoordelen van de bedrijfsmilieuplannen. Voor alle partijen is de eerste ronde BMP's een leerproces geweest.

¹ De Ministeries van VROM, EZ en V&W, Unie van Waterschappen, VNG, IPO, Textielvereniging KRL en de Vereniging van Nederlandse Tapijfabrikanten.

Waarom een BMP-2?

De problematiek van afval en overig kleurstofhoudend afvalwater vraagt om een strategische aanpak, en juist daarvoor is het BMP-2 een uitgelezen instrument. De sanering van overig kleurstofhoudend afvalwater is wel geen onderdeel van de integrale milieutaakstelling, maar de partijen die de intentieverklaring hebben getekend erkennen het probleem en hebben besloten de uitvoering van de saneringsplannen op te nemen in het BMP-2. Bedrijven kunnen daardoor in hun tweede BMP integraal afwegen welke milieuaspecten ze met voorrang gaan aanpakken.

Informatiebijeenkomst BMP-2

Op 13 april 2000 organiseren de partijen een informatiebijeenkomst over het tweede BMP voor alle betrokkenen, zowel op bestuurlijk/managementniveau als op uitvoerend niveau. 's Ochtends staat de samenwerking centraal: wat kan er op dat

gebied verbeterd worden en wat is de meerwaarde van het BMP-2-proces? De inleiding van VNO-NCW-voorzitter Schraven gaat vooral in op die aspecten. Daarna wordt over de verschillende thema's met de zaal van gedachten gewisseld; de deelnemers krijgen volop gelegenheid om vragen te stellen aan vertegenwoordigers van alle partijen. In het middagdeel ligt de nadruk meer op inhoudelijke en technische zaken; dat is in eerste instantie bedoeld voor vergunningverleners, handhavers en milieucoördinatoren.

Heeft u zich nog niet aangemeld voor de bijeenkomst, doe dat dan zo snel mogelijk bij FO-Industrie, telefoon (070) 345 14 15.

Aanvulling werkboek milieumaatregelen

Begin april 2000 ontvangen alle betrokken bedrijven en overheden een leidraad voor het opstellen en beoordelen van BMP-2. Deze leidraad is een aanvulling op het werkboek milieumaatregelen. Een belangrijk nieuw onderdeel is het opstellen van een watermanagementplan, waarin de sanering van het overig kleurstofhoudend afvalwater is opgenomen. Verdere prominente onderwerpen zijn het opstellen van een afvalpreventieplan en de relatie tussen bedrijfsmilieuplan, milieuvergunning en bedrijfsinterne milieuzorg.

(Foto: OvR/Sleesen)

Rapporten kunt u opvragen bij FO-Industrie, telefoon (070) 345 14 15. Voor vragen over de doelgroepconvenanten en milieujaarverslagen kunt u contact opnemen met de InfoMil Helpdesk (070) 361 05 75.

Agenda

13 april

Informatiebijeenkomst BMP-2
textiel- en tapijtindustrie

- Provinciehuis Overijssel
- Informatie: FO-Industrie (070) 345 14 15
- (zie pag. 7)

19 april

Landelijke dag voor Servicepunten
milieuwethandhaving

- Tulip Inn, Amersfoort
- Informatie: InfoMil (070) 361 05 75

24 mei

Symposium biomassa: vergassen,
verbranden en vergisten

- Jaarbeurs, Utrecht.
- Informatie: VVM-bureau (073) 621 59 85
of bij InfoMil.
- (zie pag. 7)

14 en 15 juni

Basiscursus Energie in
de milieuvergunning

- Informatie: InfoMil (070) 361 05 75
- (zie pag. 11)

21 juni

Landelijke conferentie afvalscheiding

- Onderwerp: de scheiding van huishoudelijk
en bedrijfsafval.
- De Reehorst, Ede.
- Informatie: InfoMil (070) 361 05 75
- (zie pag. 7)

Colofon

Redactieadres

InfoMil

Postbus 30732

2500 GS Den Haag

Fax (070) 363 33 33

Coördinatie voor InfoMil

Roselie Wijtenburg

Redactie

Frans Brand, Dick van Teylingen

(: Netwerk voor communicatie, Rotterdam)

Ontwerp en vormgeving

Conefrey/Koedam BNO, Almere

Druk

PlantijnCasparie, Den Haag

Oplage

6.500 exemplaren

ISSN 1385-5492

De volgende Nieuwsbrief verschijnt in juni.

Overnemen met bronvermelding is toegestaan.

InfoMil in 2000

InfoMil bestaat in 2000 vijf jaar. Het informatiecentrum wordt gewaardeerd, het aantal aandachtsgebieden groeit en we vieren het eerste lustrum met een landelijke dag voor de regionale servicepunten handhaving. Een blik vooruit op het komende jaar.

In de vijf jaar van zijn bestaan is InfoMil uitgegroeid tot hét informatiecentrum voor bedrijfsgebonden milieubeleid. In 2000 kunt u bij InfoMil terecht met vragen over meer aandachtsgebieden dan ooit; hieronder vindt u daarvan een overzicht. Nieuw zijn Milieueffectrapportage, handhaving bouwstoffenbesluit, Bever, bodemlozingen en EU-rapportages over luchtkwaliteit.

Activiteiten in 2000

InfoMil doet in 2000 weer wat u van ons gewend bent: voorlichtings- en instructiebijeenkomsten organiseren, ondersteuning geven bij het opstellen van nieuw beleid en informatieve publicaties en richtlijnen samenstellen en uitgeven.

Een paar hoogtepunten van het komende jaar: wordt de vernieuwde NeR uitgebracht, wordt het project KWS 2000 afgerond en er wordt gewerkt aan het VOS-beleid na 2000, en in de loop van 2000 worden de NRB redactioneel herzien. Ook op stapel staat de actualisatie van publicaties als het energieblad *Gebouwen* en de bundel *242 vragen over asbest*.

De ondersteuning van het bevoegd gezag op het gebied van de verruimde reikwijdte Wm wordt versterkt, bijvoorbeeld door

Medio 2000 verschijnt de nieuwe NeR

instructies en workshops, faciliterende bijeenkomsten en de uitgave van praktijk- en informatiebladen.

Landelijke bijeenkomsten

Ter gelegenheid van de start van het Landelijk Informatiepunt Milieuhandhaving organiseert InfoMil in samenwerking met het LCCM en het IPO-platform Uitwerking Bestuursvereenkomsten op 19 april een landelijke dag voor de regionale servicepunten handhaving (SEPh's). Ten slotte organiseert InfoMil op 21 juni een grote landelijke conferentie over afvalscheiding.

Aandachtsgebieden van InfoMil

Lucht

- Bees (NO_x)
- Emissie van vluchtige organische stoffen (KWS 2000)
- Monitoring luchtkwaliteit
- Nederlandse emissierichtlijnen (NeR)
- Nieuw Nationaal Model (NNM)

Bodem, water en landbouw

- Bever (bodemsanering)
- Bodembescherming (NRB)
- Bodemlozingen
- BOOT

- Bouwstoffenbesluit en handhaving
- Landbouw
- Water

Verruimde reikwijdte Wm

- Afval- en emissiepreventie
- Afvalscheiding (bedrijfsgebonden)
- Energiebesparing
- MDW

Overige aandachtsgebieden

- Asbest
- Bestuurlijk-juridisch

- Bedrijfsinterne milieuzorg
- Doelgroepbeleid industrie
- Elektromagnetische straling
- EuroBAT
- Externe Veiligheid
- Geluid (industrielawaai)
- Landelijk Informatiepunt Milieuwethandhaving (LIM)
- MER
- Milieujaarverslag
- SdT/Alara
- VOH/VOM